

SVERGES ORTNAMN

ORTNAMNEN I
VÄRMLANDS LÄN

PÅ OFFENTLIGT UPPDRAG UTGIVNA

AV

KUNGL. ORTNAMNSKOMMITTEN

DEL XIII

VÄSE HÄRAD

UPPSALA 1924

APPELBERGS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG

Förkortningar:

A — Alsters sn.
adj. — adjektiv.
Ah — K. Ahlenius, Olaus Magnus.
Almq — J. A. Almqvist, Uddeholmsverken.
Als — Aurelius, karta 1613.
a t. — a tergo, på baksidan (av diplomtet).
Ax — Axelsson, Vandrings i Wermlands Elfdal 1852.
bek — beskrivning till ekonomiska kartan (öfver Väse hd).
best. — bestämd.
bet. — betydelse.
bgkl — beskrivning till geologisk karta.
Bm — Borgström, Berättelse öfver en resa i Vermland 1845 (änyo utg. av Nygren 1915).
Bn — Björkman, Beskrifning öfver Wermland 1842.
Brs — Bureau; Summen 1651 (Sv. landsm. Bih. 1: 2).
C 4 — Förteckning på konung Karl Knuts-sons och drottning Katarinas jordebrev (Riksarkivet).
C 21 — Förteckning på Gunnhild Johansdotter Beses och Erik Turesson Bielkes arvegods (Riksarkivet).
C 36 — Jöns Ulfsson Ros jordebok 1498 (Riksarkivet).
Carlsson — Fr. Carlsson, Väse - Kulturhist. bilder, Kristinehamn 1907.
Cm — Cederström, Wermlands läns fiskevatten 1895—97.
dat. — dativ.
dial. — dialekt(er).
dipl — diplom, medeltidsbrev. — De svenska diplomerna äro utgivna i Diplomatarium suecanum (från älsta tid till 1355) och Svenskt diplomatarium (1401—1420). För pergamentsbrev från tiden 1350—1400 i Riksarkivet finnas innehållsredogörelser hos Kullberg, Svenska riksarkivets pergamentsbrev. I tvivelsaktiga fall ha former hämtade från Kullberg kontrollerats i originalen. Former ur diplom som ej ingå i nämnda samlingar äro hämtade ur de otryckta originalen (företrädesvis i Riksarkivet och Uppsala universitetsbibliotek). Mindre siffra anger att diplomtet blott är bevarat i senare avskrift.
ek — ekonomiska kartan (öfver Väse hd).
En — Ekman, Wärmeland i Sitt Ämne 1765.
En. — (Rygh) Norske Elvenavne 1904.
esp — Eirspennill (utg. av F. Jönsson).
F — Östra Fågelviks sn.
f. — förra.
flda. — forndansk(a).
fem. — femininum.
fi. — finsk(t), finska.
fla — Flateyjarbók, utg. 1860—68.

fno. — fornnorsk(a).
fnord. — fornnordisk(a).
fr — frälse.
frälsch. — frälsehemman
frs — Codex Frisianus, utg. av Unger 1871
fsv. — fornsvensk(a).
Fw — Fernow, Beskrifning öfver Wärmeland 1773—79.
g. — gången.
gen. — genitiv.
ggk — geografisk karta (i Lantmäteristyrelsens arkiv).
glæx — Historiskt-geografiskt och statistiskt Lexikon. 1859—70.
glk — geologisk karta.
Gs — Diarium Gyllenianum 1629—67 (utg. av Hausen 1832).
GS — Generalstabens karta.
hd — härad.
Hhr — Hahr, karta 1853—60.
hkb — Hauksbók (utg. av F. Jönsson).
Hln — Hermelin, karta 1808.
Huan — Honnann, karta 1716.
hmn — hemman.
Hmrn — Hammarin, Herdaminne
Hofsten — E. Hofsten, Beskrifning öfver Wermeland (utg. av Nygren 1917).
hshk — Handlingar rörande Skandinaviens historia.
ia — isländska annaler (utg. av G. Storm).
inl. — inledningen (till Wärmelands läns ortnamn).
isl. — fornisländsk(a).
jb — jordebok(en).
jbr — jordeböcker.
jfr — jämför.
k. — kyrka (i citat).
Kaarb — L. Kaarberg, Diss. de Vermelandia. Lund 1690.
kb — kyrkbok.
k. br. — kungligt brev.
kr — krono.
krL — Kringla (se Heimskringla, utg. av F. Jönsson).
KrL — Kristoffers landslag.
kronoh. — krouhemman.
kyrkoh. — kyrkohemman.
Lgl — Lignell, Grefskapet Dal
Lgn — Liljegren, Förteckning öfver en samling permbref.
lh — lantmäterihandling(ar) (i Lantmäteristyrelsens arkiv).
lkk — karta utg. av lantmäterikontoret.
Ll — de l'Isle, karta 1706.
Lvg — Linné, Wästgöta-Resa 1747
mansu. — mansnamn(et).
MEL — Magnus Erikssons landslag.
ml — mantalslängd.
Ms — Marelius, karta.
msk — Morkinskiina, utg. av Unger 1867.
mtl — mantal.

Allmänna anmärkningar.

Namnen äro uppdelade på två avdelningar, territoriella namn (namn på hemman o. d.) och naturnamn (namn på sjöar, älvar, öar, berg o. d.). De förra äro ordnade efter socknar, de senare häradsvis. Uppslagsformen för de territoriella namnen är gällande jordeboks (för Värmland 1877 med däri senare införda ändringar och tillägg). Den föregående siffran är hemmanets nummer i jordeboken. Därefter anges dialektutttalet med s. k. landsmålsalfabet samt jordnaturen, t. e. 1 (mantal) kr(ono). Härefter meddelas, om sådana finnas, namnformer före älsta jordebok (i Värmland 1540). Så följer — efter ett tankstreck — ett urval av jordeboksformer. Följande jordeböcker ha fullständigt excerperats: 1540, 42, 43, 46, 48, 50, 51, 68, 72, 76, 81, 85, 90, 1600, 10, 21, 33, 60, 80, 86 (rjb), 1715, 25, 1825, 1877. — "Rud o. d. 1540-1877" betecknar att namnet förekommer i formen *Rud* eller därmed fullt likvärdiga former ett flertal gånger fr. o. m. 1540 t. o. m. 1877. Föt siffror utmärker nu gällande jordeboksform. Inom [] stå uppenbara förförmer. Efter nytt tankstreck följa övriga namnformer av intresse. Sidhänvisningar till tryckta arbeten som äga registerges i regeln icke. Efter tecknet ∞ följa (kameral)historiska notiser o. d. samt nämnförklaring. — Naturnamnen äro uppställda på ungefär samma sätt. Efter uppslagsformen följer närmast förkortning för den socken där sjön, ön o. s. v. ligger. "F-V" anger att t. e. sjön i fråga hör delvis till Ö. Fågelviks socken, delvis till Väse socken. — En stjärna (*) framför en namnform betecknar densamma såsom konstruerad. — Ett stort antal på resp. ställen citerade nämnförklaringar m. m. ha ställts till kommitténs förfogande av prof. Evald Lidén, Göteborg.

Förut har utkommit:

Del II. Fryksdals härad, 1923	Pris Kr. 4:75
„ IV. Gillbergs härad, 1922	„ „ 4:50
„ VII. Karlstads härad, 1922	„ „ 2:—

5; - + moms - 5155

Pris kr. ■—

Fågelvik, Östra

(östrå fö'gølvik) fö'gølvik Fågelvik.

Socknen, som är annex till Väse, heter fr. o. m. 1886 officiellt *Östra Fågelvik* till skillnad från *Västra F.* i Nordmarks hd. Socknens östligaste del (hemmanen Bäckelid, Hult, Motorp och Nybacka) kallas *Lilla Fågelvik* (lèå fö'gølvik).

F. leden är urspr. gen. pl. av ordet *fågel* (fsv. *foghl, fughl*). Kyrkan ligger i närheten av en vik av Vätern, nu kallad Gränsviken, vars ä. namn förmodligen varit **Fågelvik*.

Namnformer före 1540: Fuglauiks s. 1400 dipl, Foghilwika s. 1405 dipl, Fuglawika s. 1430 NoB 10: 95.

Jordeboksformer fr. o. m. 1540: Fogleuik S. 1540, Fugleuick S. o. d. 1542-1600, Fwlewich S. 1550, Fougelwÿk S. 1660 1715, Fogelviks S. 1877, Östra Fogelvik S. 1886.

Övriga namnformer: Fwglawiks k. 1540 Skjb 175, Fwglewick 1540 Skjb 175.

Averstad *ävæsta, ävusta*. — ? (aff) Affwerstade C 20 C 21. — Affuersta o. d. 1540-1725, Afverstad o. d. 1576-1877 jb. — Awerstadha 1556 tl. ∞ Sedan 1540 upptagas två gårdar. F. leden innehåller ett fsv. mansn., ovisst vilket. Man kan tänka på fsv. *Aver*, fgutn. *Awair* (jfr *Avelsbol* i Stavnäs sn, Gillbergs hd) och ett namn svarande mot fno. *Afte*. Om andra möjligheter se *Averstad* i Ölseruds sn, Näs hd. S. leden är urspr. pl. av ordet *stad* i bet. 'boplats' (se inl.).

1 1 fr. ∞ Ä. jbr frälseh. 1 mtl. Detta hm och A. nr 2, vilka i jordregistret överförts till särskilt upplagg, skola jämlikt kammarkollegii beslut ²/₃ 1916 där upptas under benämning Averstad nr 3.

2 1 fr. ∞ Ä. jbr frälseh. 1 mtl.

Beck el. Östra Torp se Bäck, Västra.

1 Berg *bæry* ¹/₂ sk. — Berg(h) 1540 1877 jb. ∞ A. jbr kyrkoh. (präste) 1 mtl. Ö. Fågelviks kyrka är belägen på ägorna. Gården ligger på en höjd.

1 Björka *bjørkə, bjørkə* ⁹⁹¹/₁₉₂₀ kr, ⁹⁹⁹/₁₉₂₀ fr. — (i) Bierkä 1468 dipl. — Bierka 1540 1610, Biercke 1542 1548, Biörcke 1550, Biörcka 1572 1725, Björka 1825 1877 jb. — ? Bierka 1540 Skjb 20. ∞ Ä. jbr kyrkoh. (präste) 1 mtl. Namnet är väl fsv. pl. *biörka(r)* av ordet *björk* (i värml. dial. *bjärk*), här väl i bet. 'björklund'.

1 Björknäs *bjørknæs, bjørknæs* 1 sk. — Birkenäs 1397 dipl, Birkyne 1497 NoB 10: 96. — Börkenäss 1540, Börkenes 1542 1551, Biörcknes 1568, Bierkeness 1585, Björknäs 1877, Björknäs 1913 jb. — Björknäs m. 1700t. ggk 1820t. lh kb. ∞ Ä. jbr skatteh. 1 mtl. På ägorna ligger Skattkärrs jvst. F. leden är urspr. fsv. *birke*, senare *byrke, börke*, slutligen

ombildat till *björk(e)*- i anslutning till ordet *björk*. Gården ligger på en höjd nära Vänern.

1 Björknästorp (*björknæstørp*) $\frac{1}{4}$ sk. — Berckenässtorp 1591, Björkenästorp 1825 1877, Björknästorp 1913 jb. — Engetorp 1689 1728 kb 1800t. lh, Ångtorp o. 1700 ggk 1735 kb 1840t. lh. ∞ Första g. jb 1591, skattenyb., därefter överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Namnet *Björknästorp* användes numera sällan men har på jordägarnas begäran bibehållits. Kallas i dagligt tal *Ångtorp* (*æyterp*). Gården ligger invid *Björknäs* (se ovan).

1 Boberg *bóbæry*, *bø'bæry* 1 sk. — Bobärgh 1334 dipl. — Bobärgh 1540, Boberg 1877 jb. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl. F. leden är ordet *bo* i dess fsv. bet. 'bostad'. Gården ligger på en höjd.

1 Bregården *brègan*, *brégän* $\frac{1}{2}$ sk. — Bredegårdh 1574, -gårdhen 1581, Bregården(n) 1660 1877 jb. ∞ Första g. jb 1574 (1577—84 i Väse sn), skattetorp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Formen *Bregården*, som på jordägarnas begäran bibehållits, är dial.form för *Bredgården*.

Brätetorp *brætørp*, *brøtørp*. ∞ Omfattar en gård och en äng, som båda icke finnas i älsta jbr. F. leden är väl snarast urspr. ordet *bråte* 'fälld skog'.

1 $\frac{1}{4}$ sk. — Brådedtårp 1579, Bråddetörp 1585, Bråddetorp 1600, Bråtatorp 1610, Bråtetorp 1621 1877 jb. — Broddetorp 1581 tl, Bråtetorp 1590 tl, Brotetorp 1600 tl, Broddetorp 1689 kb, Bråttatorp 1610 sl, Brodtorp 1689 1691 kb, Bråddetorp 1690 kb, Broddtorp 1691 kb, Bråttorp 1728 kb 1790t. lh. ∞ Första g. jb 1579 (1579—84 i Väse sn), skattetorp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl).

2 en äng sk. — Dalbotorp 1606, Dalbytorp 1621, Bråtetorp el. Dahlbotorp 1877, B. en äng 1913 jb. — Bråtetorp el. Dalbotorp bek. ∞ Första g. jb 1606 (1604), skattenyb., utj. Hade urspr. namnet *Dalbotorp*, som numera icke användes. F. leden här är väl ordet *dalbo* 'person från Dal(sland)'

1 Busterud (*bùstaru*) *bùstaru*, *bø'stara* Borsterud 1 sk. — Busterud 1568 1877, Bulsterud(h) 1590 1600 jb. — Busterudh 1564 tl, Bosterud 1581 tl, Bulsterud 1780t. lh, Bullsterudh 1689 kb, Bolsterud 1689 kb 1780t. lh, Bursterud 1847 lh. ∞ Första g. jb 1568 (d. å. i Alsters sn), skatteh. 1 mtl (någon tid upptaget ss. $\frac{1}{2}$ mtl). F. leden är väl att döma av dial.uttalet urspr. snarast *borst* eller *borste* i den vanliga bet. av borstiga, styva gräsarter (*Nardus stricta* m. fl.). Jfr Lidén i SOÅ XX, 6. Om *-rud* 'röjning' se inl.

1 Bäck *bæk* 1 sk. — Bäk 1397 dipl; Romstaff 1430 NoB 10: 95. — Bäk 1540, Bäck 1568 1913 [Bäck el. Rånstad 1621, Bäck el. Rånstad 1633], Bäck el. Romstad o. d. 1660-1877 jb. — Rumsta 1590 tl, -stadh 1666 Gs 348, Romstad el. Södra Bäck 1831 lh. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl. Huvudgården ligger vid en bäck. En del av gården (enligt bek $\frac{1}{4}$ mtl) kallas *Romstad* (*ròmsta*, *ømsta*). I ett diplom av 1430 omnämnes "swdra gardhin j R." Detta namn ser ut att vara det i fvn. som personbinamn använda *rùmstafr* 'pilgrimsstav' (egentligen "Romstav"), ehuru anledningen till namnet i så fall är okänd. Lidén erinrar

om de ävenledes oklara fno. namnen *Hardæstaf* och *Skostaf* (NG II, 402; V, 46). Namnet *Romstad* finns även i nuv. Karlstads stad (VII, 22) och bör troligen där tolkas på samma sätt.

1 **Bäck**, *Västra bæck* Bäck $\frac{1}{4}$ sk. — Östretorp 1587 1600, Bäck el. Östretorp 1610, Bäck el. Ö. Torp 1660 1680, Beck el. Östra Torp 1877, Bäck, Västra 1913 jb. — Vest. Becken 1789 kb, Bäck, Vestra el. Torp, Östra bek, V. Bäck ek. ∞ Första g. jb 1587 (1586), skattenyb., torp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Hette tidigast *Östra Torp* (*Östretorp*), vilket namn numera icke användes. Gården, som är belägen västerut i socknen vid gränsen till Alsters sn, benämnes, till skillnad från gården *Bäck* (se ovan), dels *Västra Bäck*, dels *Alsters Bäck* (*ålstas bæck*).

1 **Bäckelid** *bækeli, bækli* $\frac{1}{3}$ sk. — Bäckelydh 1644, Beckelid 1877 jb. ∞ Första g. jb 1644, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Gården ligger i närheten av en bäck på en höjdsluttning ("lid").

1 **Bög** *bøj, bøj* 1 sk. — Bög(h) 1540-1877 jb. — Böjj 1807 lh, Bøj 1830t. lh. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl. Namnet torde vara ett mot no. dial. *baug* 'ringformig kant' m. m., isl. *baugr* 'ring' svarande ord, som förekommer som ortnamn i no. *Bauge*, NG XI, 50 (Lidén), men anledningen är okänd. Utvecklingen har varit som i väsedial: *höj* 'hög', isl. *haugr*.

1 **Finnbråten** *finbrøtyn* $\frac{1}{4}$ sk. — Finnebråten 1624 1877, Finnbråten 1913 jb. — Finbråten 1751 kb, Finnbråten 1770t. 1790t. lh kb. ∞ Första g. jb 1624 (1619), skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är urspr. folkslagsnamnet *finne*. S. leden är best. form av ordet *bråte* 'fälld skog'.

1 **Flatvik** *flåtvik* 1 sk. — Fflathewik 1497 NoB 10: 96. — Flateuik 1540, Flattuick 1542 1590, Flatteuick 1546 1551, Flatvik 1825 1877 jb. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl, 1540—51 och 1577—86 upptaget i Väse sn, 1568—69 i Alsters sn. F. leden är urspr. best. form av ordet *flat* i bet. 'grund' (jfr "flat tallrik" o. d.). Gården ligger vid en vik av sjön Gapern.

1 **Furumon** *fúrmon, fèrmön* $\frac{1}{4}$ sk. — Furmonn 1641, Furemonn 1660, Furumohn 1877 jb. ∞ Första g. jb 1641, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är gammal gen. av ordet *fura* (i dial. *fåre*).

1 **Grän** *græn* (*gren* Gren) 1 sk. — Grenn 1568 1660, Gränn 1572 1610, Grän 1621 1877 jb. — Gren 1581 tl 1693 kb kb 1842 lh ek GS. ∞ Första g. jb 1568, skatteh. 1 mtl. Ordet är väl en kollektivbildning till *gran* (liksom sv. *gräs* vid sidan av isl. och ty. *gras*) och betyder sålunda 'granskog'. Gården ligger vid barrskog.

1 **Göstahult** (*gøstahúlt*) *gøsthøltø* Göstholtet $\frac{1}{3}$ sk. — Giøstehult 1600, Giøstahult 1725, Göstahult 1825 1877 jb. — Giøstaholt 1600 tl, Gjøsthult 1793 lh, Gösthult 1820 kb 1840t. lh. ∞ Första g. jb 1600, skattetorp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$, senare $\frac{1}{3}$ mtl). F. leden är oklar (icke namnet *Gösta*).

1 **Herrön** *hærga* $\frac{1}{4}$ sk. — Herönn 1581 1660, Härönn 1585, -öhn 1715 1725, Herrönn 1610, Herrön 1877 jb. — [Heräen 1590 tl], Herö-

den 1621 tl, Hääröön omkr. 1640 Gs 30. ∞ Första g. jb 1581, kyrkonyb., torp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Utgör en udde i Väneren, som ibland är kringfluten av vattnet. Obebyggd. Härledningen av f. leden är oviss (jfr dock SIOD III, 99 f.). Jfr naturnamnen.

1 Hult *hult*, *hulta* Hultet, *hø'ltä* Holtet $\frac{1}{4}$ sk. — [Haltedt 1610,] Hältät 1621, Hult 1660 1877 jb. — Hultt 1610 sl, Hulte 1688 1741 kb, Hultet 1689 1728 kb 1775 1830t. lh, Hult el. Quarntorp 1707 lb. ∞ Första g. jb 1606 (1604), skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Vid gården är löv- och barrskog ("hult").

1 Kappstad *käpsta*, *käpsta* 1 sk. — Cappersta 1540, Kappiista 1542, Kappersta 1543, Cappelsta 1546 1551, Cappelstadh 1568, Kappestad 1572 1621, Kapstad(h) 1633 1725, Kappstad 1877 jb. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl. F. leden är väl urspr. det i fno. vanliga binamnet *kappe* 'kämpe' (jfr Lundgren, Sv. landsm. X, 6; s. 146). Om s. leden *stad* 'boplats', se inl.

1 Kappstadtorp *käpstatorp*, *kapstatorp* $\frac{1}{4}$ sk. — Kapstatorp 1657, Kappstadtorp 1877 jb. ∞ Första g. jb 1657, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. Ligger invid gården *Kappstad*. Kallas därstädes vanligen *Torpet* (*törpa*).

Kjerne, Vestra se Kärne.

1 Klockaregården *klackargården*, *kläckgån* kr. — Klockaregården 1585, [Klackare-Gården 1633], Klockaregården 1913; Kläckaretompten 1660 1715, Klockaretomten 1825 1877 jb. ∞ Första g. jb 1585, kyrkotorp. Klockareboställe. Älsta namnet är *Klockaregården*. Jbs hittillsvarande namn *Klockaretomten* användes icke.

Klockaretomten se Klockaregården.

1 Kärne *gærne* $\frac{3}{4}$ sk. — Thiernna 1581, Kiärnna o. d. 1590-1660, W. Kiärna 1680 1686, Kjerne Vestra 1877, Kärne 1913 jb. — Tiernen 1581 tl. ∞ Första g. jb 1581 (upptaget 1579), kyrkonyb., torp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{2}$ mtl). Benämningen *Västra K.* användes icke. Namnet är väl urspr. fsv. pl. *tjärna(r)* av *tjörn*. Gården ligger väster om Knappsjön (en vik av Väneren).

1 Kärrholmen *gærholmen* en holme fr. — Tiernholm 1606, Kiärholmen 1610, Kärrholmen 1877 jb. — Tjärholmen el. Kärrholmen bek, Tjärholmen ek GS. ∞ Första g. jb 1606, kronoäng under hemmanet Öckna. Är en ö i Väneren (jfr naturnamnen). F. leden är kanske ordet *kärr*, möjligen i den från no. kända bet. 'små buskar (på sumpmark)'. Dial.uttalet *Kär-* är att jämföra med värm. *tor* för *torr*, *bar* för *barr* m. m.

1 Lindås *lindås* $\frac{1}{2}$ fr. — Lindås 1606 1877 jb. — Finnegården 1691 kb, Finngården 1691 kb. ∞ Första g. jb 1606 (1604), skattenyb., 1609 $\frac{1}{4}$, senare $\frac{1}{2}$ mtl ($\frac{1}{2}$ oförm.). Kallas ofta *Finngården* (*fingårn*, *figgån*), enligt en berättelse i orten av den anledning, att gården under Karl IX:s tid blivit uppräjd av en finne. Ligger på en höjd.

1 Lund *lun* 1 sk. — Lund 1280 1400 dipl, Lwnd 1334 dipl, ? (j) Lundä 1468 dipl, ? (i) Lunde 1473 dipl. — Lund o. d. 1540-1877 jb. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl. Namnet avser möjligen en hednisk offerlund (se E. Noreen, NoB 8, s. 29).

1 **Lundstorp** *lünstorp, lünstorp* $\frac{1}{4}$ sk. — Lunsstorp 1600, Lunds-
torp 1877 jb. ∞ Första g. jb 1600, skattetorp, därefter överfört till
hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Kallas stundom *Södra Lundstorp* (*sönrä lünstorp*).
Ligger invid gården *Lund*.

1 **Lungvik** *lögvik* $\frac{1}{4}$ sk. — Liungevich 1600, Liungwich 1610,
Lungzwyk o. d. 1621-1725, Lungeuick 1633, Lungvik 1825 1877 jb.
— Lungneuyk 1600 tl, Lungevyk 1621 tl 1689 kb, Lugnewyk 1689
kb, Lugnvik 1840t. lh ek GS. ∞ Första g. jb 1600, skattenyb.,
därefter överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är väl urspr. adj. *lugn*,
som förlorat det slutande *n*-ljud ss. i värml. dial. *vang* för *vagn* (dvs.
vagn) o. d. Ligger vid Väneren (innanför Jäverön, Karlstads hd).

1 **Maxstad** *máksta, máksta, máksta* $\frac{1}{3}$ sk. — Magstad 1587 1600,
Maxstad 1621 1877 jb. — Maxsta 1590 tl 1735 kb, Mackstad 1689
1690 kb 1730t. 1850 lh, Makstad 1730t. 1823 lh. ∞ Första g. jb
1587, skattetorp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl), senare $\frac{1}{3}$ mtl
($\frac{1}{3}$ oförm.). F. leden kan möjligen innehålla en motsvarighet till något
av de fno. binamnen *Magi* eller *Magr* eller ock, som Lidén framhåller,
fno. bin. *Maxi*, fsv. *Maxe* (1371, se Vestmanl. forn.m.för. tidskr. III,
54, 64). Om s. leden *stad* 'boplats' se inl.

1 **Mossen** *mø'søn* $\frac{1}{4}$ sk. — Mässend 1642, Måsen 1715 1877,
Mossen 1913 jb. — Måsatorpit 1590 tl. ∞ Första g. jb 1642, skatth.
 $\frac{1}{4}$ mtl. Har även kallats *Mosshem* (*mø'shem*). Ligger vid en mosse.

1 **Mosserud** *mø'sørø, mø'sørø* $\frac{1}{4}$ sk. — Hakkarudh 1405 dipl. — Hacke-
rudh 1587, Hackarudh 1590, Måsserudt 1600, Måserud el. Hackerud
1610, Måsserud 1621 1725, Måserud 1715 1877, Mosserud 1913 jb. —
Hackerud 1600 tl 1692 kb. ∞ Första g. jb 1587 (1584), skattenyb.,
1590 torp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Nämnas under medel-
tiden. Hette urspr. *Hackarud* och kallas ännu oftast *Hackerud* (*håkrø,*
håkrø). F. leden häri innehåller kanske det från fno. kända binamnet
Hakke (ndipl 13: 7, se Lind, Personbin., under *Haki*) eller ock ordet
hacka (jfr SOÅ VII: 1, s. 91). Om *-rud* 'röjning' se inl. Gården
ligger i närheten av en mosse.

1 **Motorp** *mótorp, mōterpø* Motorpet $\frac{1}{4}$ sk. — Motorp o. d. 1628
1877 jb. — Mohn 1688 1728 kb, Mon 1770t. 1820t. lh. ∞ Första
g. jb 1628, skattenyb., snart överfört till hmn $\frac{1}{8}$, senare $\frac{1}{4}$ mtl
($\frac{1}{4}$ oförm.). Har även kallats *Mon*.

Måsen se Mossen.

Måserud se Mosserud.

1 **Nybacka** *ny'bakø, ny'bakø* $\frac{1}{4}$ sk. — Nybacka 1657 1725, Nybacka
1825 1877 jb. ∞ Första g. jb 1657, skatth. $\frac{1}{4}$ mtl. S. leden är
böjningsform av ordet *backe*. Gården ligger på en höjd.

1 **Rud** (*rud*) *rø, ø* 1 sk. — ? Rud 1468 dipl. — Rud(h) 1540 1877
jb. ∞ Å. jbr skatth. 1 mtl. Namnet är fsv. *rudh*, *rodh* 'röjning'
(se inl.).

1 **Råglanda** *råglanda, ä. rø'landø, ø'* $\frac{1}{4}$ sk. — Rudlanda 1641,
Rouglanda 1660 1686, Råglanda 1715 1877 jb. — Rålanda 1751 kb.
∞ Första g. jb 1641, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl).
S. leden är gammal pl. av ordet *land* i bet. 'terräng' (jfr *Hallanda*
s. 4).

1 Rörsvik *rôsvik, rôsvik* Rössvik 1 sk. — Rörisvik 1334 dipl (2 st.). — Rösswiik 1568, Rörsvik o. d. 1569-1877, Rössuÿck 1660 jb. — Rörswick 1564 tl, Rösuick 1590 tl, -vik 1741 kb, Rössvik 1735 kb 1763 lh. ∞ Första g. jb 1568, skattetorp, därefter $\frac{1}{3}$ mtl, från 1586 1 mtl (1 mtl oförm.). Nämnas under medeltiden. F. leden är urspr. gen. av fsv. *röre* n. 'rörstrand (arundinetum)'. Gården ligger vid Knappsjön, en vik av Vänern som fordom synes ha gått längre upp.

1 Skattkärr *skätgær, skätgær* $\frac{1}{4}$ sk. — Brotorp 1587, Brotårp 1590, Brotorp el. Skattekiär 1610, Skattekiär 1621 1715, Skattkärr 1877 jb. — Brotorp 1590 tl, Brottorp 1610 sl. ∞ Första g. jb 1587, skattetorp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Hette tidigast *Brotorp*. F. leden i det nuvarande namnet är av oviss härledning (knap-past syftande på gårdens *skatte* jordnatur); jfr OGB I, 340. Gården ligger vid sank mark, i närheten av en landsvägsbro.

1 Spånga *spåga, spåga, spåga* 1 sk. — Spangarh 1280 dipl, Spangä 1334 dipl, (i) Spanghom 1429 dipl. — Spånga o. d. 1540-1877, Spån(n)ge 1548 1568 jb. ∞ Å. jbr klosterh. 1 mtl. Namnet (som är vanligt särskilt i malarlandskapen) är gammal pl. av ordet *spång* 'gångbro'.

1 Stavnäs *stavnæs* 1 sk. — Stafvenäs o. d. 1570-1877, Stafnäs 1600 1913 jb. ∞ Första g. jb 1570, skattetorp, 1572 hmn, $\frac{1}{2}$, senare 1 mtl (1 mtl oförm.). F. leden är ordet *stav*, möjligen i den fsv. bet. 'rämärke'. Jfr dock *Stavnäs* sn i Gillbergs hd samt SIOD I, 27 f. Gården ligger på en framskjutande höjd ("näs") nära sockengränsen mot Väse.

1 Sundstorp *sünstorp* $\frac{1}{3}$ sk. — Sundttztårp 1572, Sundstorp 1877 jb. — Sundztårp 1564 tl. ∞ Första g. jb 1572, frälsetorp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl), från 1636 $\frac{1}{3}$ mtl ($\frac{1}{3}$ oförm.). Kan möjligen ha varit torp under frälsehemmanet *Sund* i moderförsamlingen Väse.

1 Sällaren, Inre *inra sällan, inra sällan* $\frac{1}{3}$ sk. — Sällerönn 1568 1585, Solleröenn 1600, Sällarönn 1610, Sällaren o. d. 1633-1877, Sällaren, Inre 1913 jb. — Sällarn 1820 kb, Sollaren inre 1789 kb, Inre Sollarön kb, Inre Sällarön ek GS, Sällarön el. Sällaren, Inre bek. ∞ Första g. jb 1568 (1568—69 i Väse sn), klosterorp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl). Namnet *Sällaren* (tidigast *Sällerön*) avser två öar i Vänern, vilka åtskiljas genom benämningarna *Inre S.* och *Yttre S.* Se vidare naturnamnen.

1 Sällaren, Yttre *ùtra sällan, ùtra sällan* $\frac{1}{4}$ sk. — Sällerönn 1581, Yttre Solerönn 1590, Sällaren, Yttre 1877, Yttre Sällarn 1825 jb. ∞ Första g. jb 1581 (upptogs 1580), kyrkonyb., torp, sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Se föreg.

1 Säldebråten *sæljbrotu* Säldebråten $\frac{1}{3}$ sk. — (i) Selebrathe 1468 dipl. — Sielldebrotenn 1647, Säldebråtenn 1660, Säldebråten 1715 1877 jb. — Sälibrätt 1790t. lh, Säldebråten 1800t. lh. ∞ Första g. jb 1647, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl). F. leden i *Säldebråten*, vilken form på jordägarnas begäran bibehållits, är *sälde*, dial. biform till *sälq*. I dagligt tal säges *Säldebråten*. S. leden är best. form av *bråte* 'fälld skog'.

1 Vång *vay* 1 sk. — Wång o. d. 1540-1877 jb. ∞ Ä. jbr kyrkoh. (präste) 1 mtl. Detta hmn och hmn^{et} Södra Vångstorp, vilka i jordregistret överförts till särskilt upplägg, skola jämlikt kammarkollegii beslut ²²/₃ 1917 där upptas under benämning Vång med S. Vångstorp. Namnet är det gamla ordet *vång* (i sv. dial. *vang*) 'gräs-slätt', här möjligen avseende en slätt använd till hednisk gudsdyrkan (se E. Noreen, NoB 8, s. 29).

1 Vångstorp, Norra *vågstorp* Vångstorp ¹/₂ kr. — Wång o. d. 1540-1633; Wångstorp 1660, N^a Wångstorp 1715 1825, Wångstorp Norra 1877 jb. — N. Wång 1600 tl. ∞ Ä. jbr frälseh. 1 mtl (¹/₂ oförm.), urspr. med namnet *Vång* (se föregående gård). Komministersboställe. Kallas i dagligt tal endast *Vångstorp*; jfr följande gård.

1 Vångstorp, Södra (*sönnra vågstorp*) ¹/₂ sk. — Wångstörp 1568, S^a Wångstorp 1715 1725, Wångstorp Södra 1877 jb. — S. Wång 1600 tl. ∞ Första g. jb 1568, kyrkotorp, sedermera överfört till hmn (¹/₂ mtl), urspr. benämnt endast *Vångstorp* (jfr föregående gård). Nämnas sällan (jfr Vång).

1 Öckna *økna, økna, øktna* 1 sk. — Öcken 1405 dipl (Ökn a t.). — Ökna 1540 1600, Öckenn 1542, Öckenne 1546 1548, Öckenne 1550, Öchna 1585, Öckna med en öd el. holme 1621, Öckna med en Öö el. Killingeönn 1660, Öckna med En Ö(ö) 1686 1877, Öckna 1924 jb. — Ökna med en öö så ock en holme Kiärrholmen sl. 1600t. ggk. ∞ Ä. jbr frälseh. (klosterh.) 1 mtl. Under Öckna har hört dels *Kärrholmen* (se ovan), dels *Killingeön* (i jb upptagen särskild 1609-40), belägen i sjön Gapern och troligen motsvarande nuvarande *Nordön* (se naturnamnen). Namnet är fsv. pl. av ordet *öcken* (*öken*) i bet. 'ödemark'.

1 Örnäs *ørnæs* ¹/₄ sk. — Örenäs 1620 1877, Örnäs 1913 jb. — Örneshult 1621 tl, Örnäs 1689 kb kb 1750t. 1770t. lh, Örenäs el. Örnvik bek. ∞ Första g. jb 1620, kronoh. ¹/₄ mtl. F. leden är det gamla ordet *ör* 'grus'. Gården ligger på ett näs i sjön Gapern.

Försvunna:

Skomakaretorp. — Skomakaretorp 1568 jb. — Skomakaretarp 1564 tl. ∞ Klostergodts.

Stommen. — Stompnen y Fwglewick 1540 Skjb 175.

B. Naturnamn.

Sjöar, tjärnar, vikar, sund.

Alstern A samt (till en liten del) Karlstads hd *älstær* (*älstan*). — Alstern 1664 Gs 284 En 256 1768 lh 1773 Fw 17 glex 1: 42 Bn 107 ek bek GS Cm Sve 5: 409, Alstren 1665 Gs 317, Alster 1670t. R 133, Alsteren Hofsten 46, Allstern 1783 lh. ∞ Namnet *Alstern*, som även förekommer ss. sjönamn i Färnebo hd och i Småland samt som bekant vid Hamburg, är förmodligen förkortat av *Alstersjön*. Sjönamnet, liksom ånamnet *Alstran* (nu *Alstersälven*, se denna) torde innehålla ordet *alster* i en äldre bet. 'något som tillväxer', väl syftande på växlande vattenstånd, troligen närmast i älven, som tidigare än sjön torde ha fått namn att döma av andra liknande fall. Jfr gården *Alster* i Karlstads sn och hd.

Barsjön, Norra V samt Nyeds hd *nòtrø bàsjøn*. Binamn: *Slängserudssjön slæysrussjøn*. — Barsjön 1670t. R 133, Norra Barsjön 1763 lh, N. Barsjön ek GS; Nedra Basjön 1773 Fw 17. ∞ Jfr *Barsjötorp* (s. 17). F. leden i *Barsjön* är möjligen värml.dial. *bar* 'barr' (jfr *Barrsjön* i Vgtl., SOÄ IX: 1, s. 257). Binamnet, som användes i Nyed, är givet efter gården *Slängserud* i detta hd. Jfr följ.

Barsjön, Södra V *sønrrø bàsjøn*. — Södra Barsjön 1761 lh, S. Barsjön ek GS. ∞ Se föreg.

Bjurerudstjärnen se **Samstorpstjärnen**.

Gapern A-F-V samt Nyeds hd *gápær, gápan* (*gápan*). — Gaperen 1621 domb (s. 7) 1670t. R 133, Gappelen 1690 Kaarb C 4, Gapelen el. Gaperen Hofsten 46, Gapern Lacus 1710 1715 lh, Gapern Lotter 1773 Fw 107 Hln Bn 107 ek bek GS Cm Sve 5: 408. ∞ Namnet är, som det antagligen äldre uttalet *Gåpern* (vilket användes i Nyed, under det att *Gåpern* brukas i Väse) gör sannolikt, troligen ett fsv. **Gapur* (jfr *Skagern*, i dial. *Skagarn*, av fsv. *Skadhur*, se Sahlgren, Skagerhult s. 81 ff.), avlett av *gap* i bet. 'vid öppning' och syftande på sjöns betydande storlek (jfr Hellquist, Sjön. s. 166).

Hyttjärnen se **Sjöstadstjärnen**.

Maren se **Mosalen**.

Mellsjötjärnen A *mælsjøær*. Binamn: **Snårstadstjärnen** *snø'stagjær*. — Mellsjötjärn ek GS Cm. ∞ Namnen efter gårdarna *Mellsjö* och *Snårstad*.

Mosalen, Norra och Södra V *nòtrø, sønrrø møsær*. — N., S. Maren ek, Norra, Södra Maren Cm, S., N. Maren el. Mosarn Carlsson 7. ∞

Två små sjöar öster om N. Ölmlult, som fordom torde ha hängt samman. Lidén föreslår att i namnet se en urspr. sammansättning **Mos-halen*, där f. leden vore gen. av *mo*, s. leden fsv. *hali* 'svans'. Det skulle då syfta på formen. "*Maren*" å ek (därifrån troligen upp- taget av Cm och Carlsson) torde bero på felskrivning.

Panken V *pągkən*. — Pankesiön 1664 Gs 283, Panckesiön 1666 Gs 348 Hofsten 46, Panck Siön 1670t. R 133, Pank Siön 1711 lh 1742 R 133, Panksjön glex 7: 462 ek GS Cm Sve 5: 408; Pankfjärden Bn 107. ∞ Förbindes genom Välingesundet med Vänern. Namnet är förkortat av det äldre *Pank(e)sjön*, där f. leden innehåller ordet (braxen-)panka.

Samstorpstjärnen A *sāmstørpǵǣn*. — Bjuruds Kjörn 1787 lh, Bjurerudstj. ek, Bjurerudstjärn Cm. ∞ Namnet är givet efter gården *Samstorp*. Har kallats *Bjurerudstjärn* efter gården *Bjurerud*.

Sjöstadstjärnen A *søstazǣn*. — Sjöstatjärn Cm, Sjöstadstjärn el. Hyttjärn Cm, Hyttjärn ek. ∞ Namnet efter gården *Sjöstad*.

Skarsjön A samt Kils hd *ską'sǣn*. — Skar Siön 1706 R 134, Skarsiön En 365, Skarsjön ek Cm, Skarsj. GS. ∞ F. leden kan möjligen urspr. vara *skarn*. Sjön har dybotten.

Skyttjärnen V *sǣtǵǣn*. Binamn: *Skyttjärnssjön sø'tǵǣnsǣn*. — Skyttj. ek, Skyttjärn GS, Skyttetjärn Cm, Sköttjärn Carlsson 7. ∞ Jfr hmnet *Skyttjärn*.

Slängserudssjön se Barsjön, Norra.

Snårstadstjärnen se Mellsjötjärnen.

Sävsjön, Västra V samt Färnebo hd. — V. Säfsjön ek GS. ∞ Jfr *Östra Sävsjön* i Färnebo och Ölme hdr.

Vänern F-V *vǣnǣn, vǣnǣn*. — Wienicæ paludis omkr. 1200 Saxo, Væni m. 1200t. krl b. 1300t. Sn, Vænes (gen.) b. 1300t. Osr, Vænis (gen.) krl, (i, ur, fyrer o. d.) Væni krl b. 1300t. hkb frs rb sl. 1300t. fl sl. 1300t. ia, (i, fra) Veni (U-, Vę-) b. 1200t. Osri msk fl, Vønis (gen.) frs, (við o. d.) Vøni frs, Vænir fl, Wæni b. 1300t. vglrv, Vænir m. 1300t. sl. 1400t. vglrv 1502? Vjb 213, (i) Uæni b. 1300t. vglrv, (de) Væni 1346 dipl, Wænir 1469 dipl, Wæner sl. 1400t. srs, Væner 1526 reg, Vener lacus 1532 Ahs 219 1539 OMagnus; Lacus Scarsæ 1339 Ahs 218, Vone Lacus m. 1400t. Ahs 219, Yona vel Sthrese lacus omkr. 1474 Ahs 219, Schrese lacus 1480t. Ahs 219. — Væner 1543 reg 1697 lh, Wæner Lacus 1656 gvk 1661: 1699 lh, Lac Wæner 1706 Ll, Wener Lacus 1613 Als 1689 gvk Hmn 1753 lh, Wener 1692 1750 lh, Wänären Lacus 1648 lh, Wänneren Lacus 1648 lh, Wänner Lacus m. 1600t. gvk, Wänner 1709 lh, Wänern Lacus 1728 lh, Siön Wänären 1692 gvk, Wenner Lacus 1694 1712 lh, Stoorä Siön Wenner 1706 1726 lh, Wennern 1722 lh, Wennern Lacus 1731 lh, Sjöön Wen- nern 1743 lh, Venern (We-) Tdr Ms Hln Hhr GS glk bgk ek. ∞ Det äldsta svenska belägget på sjöns namn är ortn. *Venised* (redan dipl. 1249, avskr.), där f. leden är gen. (se Sahlgren, Sv. landsm. 1912, s. 61 f.). — Namnet, som kanske återfinnes i det finska ortnamnet *Vaania* (Saxén, SNF 1: 3, s. 36), är möjligen ett urgammalt fnord. ord med bet. 'det våta, vattnet'. Släktingar äro kanske de från fnord. mytologien be- kanta namnen på gudaätten *Vaner* samt älven *Vän*. Fsv. *Vænir* är då

bildat till *van-* på samma sätt som isl. *æger* 'vatten, hav, havsguden' till *ag-* (i *ey* av **agwiö*), *ah-* (i *ā 'ä'* av **ahwö*) 'vatten'. En något avlägsnare släkting är kanske sv. *vinter*, urspr. 'vätans tid'. Se Hellquist, Et. sv. ordb. (med litt.). Emellertid kan det ock tänkas, att namnet är bildat till fsv. *vān* 'vån, förhoppning', no. dial. *von* 'ställe där man väntar sig jakt- eller fiskelycka', sv. dial. *vån* 'fiskeredskap', liksom isl. *særer* 'en som ger sår' till *sār* 'sår', *sætter* 'förlikningsman' till *sátt* 'förlikning' o. d. Grundbetydelsen vore då 'den som inger förhoppning (om fiskelycka)'. Jfr T. E. Karsten, SNF 2: 2, s. 39 f., Sv. bygd i Österbotten 1, s. 96 f. — I senare tid har best. artikeln tillfogats. Den urspr. formen finns ännu kvar i uppkallelsenamnet *Skitne Väner*, en liten tjärn i Valbo hd, Dalsl. (se SOÄ XVIII, 179 och jfr E. Noreen, NoB 8, s. 175). — Om de älsta (utländska) kartornas namnformer (*Lacus Scarsæ* 'Skarasjön' samt senare missuppfattade former) se Ahlenius, Ol. Magnus, s. 218 f.

Älggårdstjärnen V. — Elgås Tiärn 1772 lh, Elgåhs-Kjärnet 1772 lh, Elgästjärn GS, Elgätj. ek, Elgätjärn Cm. ∞ I *Älggårdsmossen* (jfr denna och gården *Älgånäs*).

Arnöfjorden V *årnfjörn*. — Arnefjärden 1773 Fw 21, Arnöfjärden Bn 110 Sve 5: 408, Alnöfjärden Cm, Alnöfjorden Cm, Arnöfjorden Carlsson 7. ∞ Innanför *Arnön*.

Bottenviken V *böttvika*. — Bottsvik Fierden 1742 R 133, Bottviks Fiolen m. 1700t. ggk, Bottviksfjärden 1773 Fw 21; Bottviken ek GS Cm Sve 5: 408. ∞ Jfr gården *Bottenvik*. F. leden är *botten* i bet. 'det innersta av ett vatten'.

Bredviken F *brévika*. ∞ Vid Bredviksudden.

Gränsjön F *grënsön, grënsjön*. Binamn: *Skattkärrsviken skätjæsvika*. — Greensjön 1665 Gs 324, Grensjön Hofsten 46, Grensjön 1773 Fw 21; Gränsviken m. 1700t. ggk, Grensviken Bn 107 ek GS Sve 5: 408, Grensviken el. Skattkärrsviken Cm; Grens Fierden 1770 lh. ∞ Namnen efter gårdarna *Grän* och *Skattkärr*.

Knappsjön F-V *knäpsjön*. Binamn: *Knappen knåpæn*. — Knapp Siön m. 1700t. ggk, Knapp-sjön 1773 Fw 21, Knappsjön ek, Knappsj. GS. ∞ Anledningen till namnet är okänd.

Lerviken V *lërvika*. — Lerwjkan 1714 lh, Lerviken ek GS.

Lunderviken V samt Ölme hd *lunnörvika*. — Lunderwiken 1772 R 133, Lunderviken Hln Bn 110 Cm. ∞ F. leden är urspr. fsv. gen. *lundar* av *lund* och är given efter gården *Lundsholm*, förr *Lund* i Ölme sn och hd (jfr *Lunde Stranden* omkr. 1640 Gs 28, *Lunderstranden* s. 31 osv.).

Möviken V *mävika*. — Miö Wiken 1771 ggk, Mäviken 1772 ggk. ∞ Innanför Möviksudden. F. leden är det gamla adj. *m(j)ü* 'smal'.

Skattkärrsviken se *Gränsjön*.

Hammarsundet se Vålingesundet.

Vålingesundet V *vælygsund*. Binamn: Hammarsundet *håmmsund*. — Vålinge- el. Hammarsundet 1773 Fw 21 Bn 107. ∞ Mellan Panken och Vänern. Namnen efter gårdarna *Vålinge* och *Hammar*.

Vattendrag.

Alstersälven A samt Karlstads hd *ålstasælv*. Binamn: Byälven *by'ælv*; Gunnerudsälven *günnerosælv*. — Alster elff omkr. 1640 Gs 23, Alsters elff 1666 Gs 348, Alsters-Åen 1772 ggek, Alsters-Ålf 1773 Fw 15, Alsters-ålfven el. Alstra 1773 Fw 16, Alstra-ån glex 1: 42, Alsters-elfven el. Alstran Bn 107, Alsterselfven Cm, Alsterån Sve 5: 408. ∞ *Alsterns* (se denna) avlopp samt tillflöde från Gapern. Namnet är väl närmast givet efter gården (bruket) *Alster* i Karlstads hd. Älven synes älst ha hetat *Alster* (se gården, VII, 17). Binamnen efter gårdarna *Byn* och *Gunnerud*.

Byälven se Alstersälven.

Flötstan se Stordiket.

Fågelviksälven se Stordiket.

Glumman V (*glo'ma*). — Weseheredz Elff 1560 RL, Wäsehäratz elff omkr. 1640 Gs 24, Wäsehärads-ålf el. Glomman 1773 Fw 17, Glämman 1773 Fw 15, Glommen glex 7: 462 Cm, Glomman Bn 107 ek Cm, Glomman (Glumsån) Sve 5: 408, Glomman (el. Glomån, Glumsån) Carlsson 7. ∞ Namnet torde vara förkortat av **Glumserudsälven* e. d. Rinner förbi *Glumserud*. Om ett förmodat äldre namn se socken-namnet *Väse*.

Gunnerudsälven se Alstersälven.

Stordiket F *stødikæ*. — Foglevyckz elff omkr. 1640 Gs 24, Fogelviks-ålf el. Flötsta 1773 Fw 17, Fogelvikselfven el. Flötstan Bn 107. ∞ Fallar ut i Grånsjön vid Skattkärr. *Flötsta(n)* bet. 'ställe där man flottar (timmer)'.

Svartån V samt Färnebo och Ölme hd. Binamn: Östra älven *østræ ælv*. — Svartån ek GS Cm. ∞ Kommer från Färnebo hd, rinner på gränsen mellan Väse och Ölme hd tills den förenar sig med den längre västerifrån kommande Ölman. För binamnet jfr denna.

Väsehärads älv se Glumman.

Västra älven se Ölman.

Ölman V samt Ölme hd *ølma*. Binamn: Ölmälven *ølmælv*; Västra älven *væstræ ælv*. — Ölmehäratz elff vid namn Ulma omkr. 1640 Gs 23, Ulmaelff Gs 36, Ölma Gs 36, Ölman fls 1670t. R 133, Ölma Fluvius 1695 R 6, Ölma Elf 1770 lh, Ålfven Ölman 1770 lh, Ölmen glex 7: 462, Ölman 1741 Tdr 196 Hln glex 7: 677 ek GS Cm Sve 5: 408, Ölman ek, Ölman el. Ulman Bn 107. ∞ Jfr ä. former av gårdsn. *Ölmskog*. Namnet, som även finns i Norge på två håll (se NG X, 287; XII, 99), är kanske, ss. alternativt föreslås av Hellquist, Sjön. s. 798, en avledning (fsv. **Ylma*) av ordet *olm* 'rasande' (ännu i värml.dial.), kanske i en urspr. bet. 'kokande, vällande' e. d. Rörande binamnet *Västra älven* jfr Svartån.

Östra älven se Svartån.

Öar, holmar, skär, näs.

Abborrskär se Videskär.

Allmänningsholmen V. — Almenskär m. 1700t. ggk, Almskiär 1771 ggk; Allmänningsholmen ek.

Askholmen V. — Askholm m. 1700t. ggk, Askh. 1772 ggk GS, Askholmen ek bek.

Bälten V *bæltñ*. — Belten m. 1700t. 1772 ggk ek bek; Bältesholmen GS. ∞ Namnet synes vara best. form av samma ord som föreligger i no. *Belt* (se NG XI, 173), vilket antas vara en biform till ordet *bälte*. Ön är långsträckt.

Bärhammaren F *bærhamær*. ∞ Mitt för gården Grän. F. leden är väl urspr. snarare *berg* än *bär*. Om s. leden se gården Hammar i Väse sn.

Djupkastskär F *jupkasær*. — Djupkastskär ek. ∞ F. leden syftar väl på notkast.

Drängholmen V *drægholmæn*. — Drängholm m. 1700t. ggk, Drängholmen 1772 ggk, Drängh. ek.

Dyngskär F *dýngsær*. — Dýng skiär 1771 ggk, Dyngskär ek. — Namnet torde avse att beteckna skäret som ett litet "lortskär", "struntskär". Skäret är mycket obetydligt.

Ersholmarna se Järsholmarna.

Gershholmarna se Järsholmarna.

Gubbholmen V *gøbhølmæn*. — Gubbholmen ek bek.

Hästen V. — Hästen ek bek. — Vanligt önamn, troligen givet efter formen. Jfr *Märrholmen*.

Järsholmarna V *jærshølmæræ*. — Erickzholmen 1666 Gs 333, Erssholmen (2 st.) 1714 lh, Ersholmarna m. 1700t. ggk, Ersholmar 1772 ggk, Gersholmarne ek bek. ∞ F. leden är urspr. *Eriks-*, *Ers-*; med utvecklingen till *Järs-* jfr uttalet *Järsta* för *Erikstad*, sn i Dalsl. (SOÄ XVI, 48 f.).

Karholmen, Lilla och Stora F *lèlæ, stòræ kærholmæn*. — Karholm 1742 R 133, Karholmarne 1772 ggk, L., St. Karholmen ek GS. ∞ F. leden är väl urspr. *karl*.

Klockskär F *kløksær*. — Klockskär ek. ∞ Anledningen till namnet är okänd.

Kloskär F *kløsær*. — Kloskär ek. ∞ Anledningen till namnet är okänd.

Kräkskär F *krækssær, krækfsær*. — Kräkskär ek bek.

Kvinholmen V *kvønholmæn*. — Quinholmerna omkr. 1640 Gs 27, 32, Quinholmen 1666 Gs 332, Qwinholm 1670t. R 133, Qwinholmen 1714 lh, Qvinholmen 1772 ggk ek bek GS. ∞ "Quinholmen haffwer sitt namn ther aff, at en hustru j Mariæstadh, kom fränn Tingewalssmarknat, födde thär barn" (1666 Gyllenius, s. 332).

Käringkär V *jærngsær*. — Käring Sk. m. 1700t. ggk, Käringkär ek.

Kärholmen F *jærholman*. — Kiärholmen 1666 Gs 332, Tiärreholm b. 1700t.? ggek, Stor Tiärholm m. 1700t. ggek, Stora Kär Holmen 1771 ggek, St. Tiärholm 1772 ggek, Tjärholmen ek bek GS. ∞ Se terr. namn. Jfr *Vintern*.

Kärholmen, Lilla se *Vintern*.

Långholmen V. — Långholm 1742 R 133, Långholmen m. 1700t. 1771 ggek ek GS. ∞ Är långsträckt.

Märrberget V. — Märrberget ek bek.

Märrholmen V *mærholman, mærhölmän*. — Floholm 1771 ggek; [Mörholmen ek bek]. ∞ Namnet är väl givet med hänsyn till den närbelägna *Hästen*.

Mörtskär *møtsær*. — Mört Sk. m. 1700t. ggek, Mörtskär ek bek.

Nordön F *nøtga*. — Nordön ek bek. ∞ I sjön Gaperen. Jfr *Söderön* och hmet *Öckna*.

Ormholmen V. — Ormholmerna 1666 Gs 332, Ormholm 1670t. 1742 R 133, Ormholmen 1772 ggek ek bek, Ormh. GS.

Ormolmsklinten V. — Ormolmsklinten bek.

Ormskären V. — Ormolmsk(i)ären 1742 m. 1700t. R 133; Ormskären ek bek. ∞ Intill *Ormholmen*.

Prästskär F *præstsær, præsfær*. — Prestskär ek.

Risholmen V *risholman*. — Risholm m. 1700t. ggek, Ris Holmen 1771 ggek, Risholmen ek bek.

Sibbarna V *sëbarån*. — Sibb Skären m. 1700t. ggek, Sibbe Skiärs Holmarna 1771 ggek, Sibbskiär 1772 ggek, Sibberöarne ek bek GS, Sibberskär ek. ∞ Namnet är säkerligen en efter mönster av de närbelägna stora öarna *Sällarna* gjord förkortning av ä. *Sibb(e)skären*, *Sibb(e)skärsholmarna*, där f. leden kan vara fsv. mansn. *Sibbe*.

Svalskär V *svåsær*. — Swalskär m. 1700t. ggek, Svalskiär 1772 ggek, [Svartskär ek GS].

Svältorna V *svältöra*. — [Svillorna ek bek GS]. ∞ Namnet, som är det samma som det bekanta *Svältorna* i Västergötland m. m. (jfr OGB I, 319), är pl. av det från no. dial. kända *svälla* 'magert bete'.

Sällarna F *sølarån*: 1) Inre Sällaren, 2) Yttre Sällaren *inra, utra sølar*. — Sällaren omkr. 1640 Gs 18 1663 Gs 260, Sollaren omkr. 1640 Gs 28, Sällare holmarnar 1663 Gs 260, [Sollaro 1670t. R 133], Inra, Yttre Sällaren m. 1700t. 1771 ggek, Inre, Yttre Sällarön ek GS. ∞ Jfr *Sällaren* s. 15. Liden ser i namnet ett fsv. **Sollar-ö*, vars f. led sammanhänger med *svälla*, särskilt no. dial. *svell*, *svull*, *svoll* 'svallis; svulst', sv. dial. *sväll* 'svallis', sv. dial. *sull*, isl. *sullr* 'svullnad'; **Sollarö* kan ha sitt *o* (i st. f. *u*) genom inflytande från participet *sollinn*. — Den nuvarande formen (*sølar*) finge väl då tänkas utgå från fsv. dat. i best. form (jfr *Onsön*, *Üllerön* i Dalsl. av fsv. dat. **Odhensönne*, **Ullarönne*, se E. Noreen, NoB 5, s. 158). — Med *Sollerön* i Dalarna har namnet näppeligen något att göra.

Söderön F *sønærga, sønærga* Sönerön. — Söderön ek bek. ∞ I sjön Gaperen. Jfr *Nördön*.

Tallskär 1 F, 1 V *tålsær, tålfær*. — Tallskär ek.

Tenholmen V *tēnholmæn*. — Teenholmen 1644 Gs 89, Tennholmen 1771 gvk ek bek GS. ∞ F. leden är väl ordet *ten* och kan möjligen vara givet efter formen (jfr OGB I, 269).

Timmeröarna V *tēmurgøra*. — Timberöön 1666 Gs 332, Wäst., Öst. Timmerön m. 1700t. gvk, Timmeröarne 1772 gvk ek bek GS; Timmerholmarne 1773 Fw 21.

Tjärholmen se Kärrholmen.

Tjärholmen, Lilla se Vintern.

Tormesön, Västra V (*væstra*) *tørmesgø*. — Thormessöön 1666 Gs 332, [W. Tormes on 1670t. R 133], V. Tormesön ek, V. Tormesö GS. ∞ Jfr *Östra T.* i Ölme hd. F. leden är väl urspr. gen. av något av mansnamnen *Tormund* eller *Tormod*.

Tärnskär F *tænsær, tænfær*. — Tärnskär ek bek.

Ullholmen V *ullholmæn*. — Ullholm 1670t. 1742 R 133, Ullholmen m. 1700t. gvk ek bek GS. ∞ F. leden torde snarast sammanhånga med *välla* 'koka, sjuda' (jfr SIOD 3, s. 72).

Ullholms laxhallar V *ullholms låkshælær*. — Laxhall 1666 Gs 333; Ullholms Laxhall 1772 gvk, Ullholms Laxhall ek bek. ∞ Nära föreg.

Videskär V. — Abborskiär 1772 gvk; Viskär ek bek.

Vintern F *vintæn, vintæn*. Binamn: Lilla Kärrholmen *lèlæ gærholmæn*. — L^a Tjärholm m. 1700t. gvk, Lilla Tjär Holmen 1771 gvk; Vintern ek bek. ∞ Namnet är väl förkortat av **Vinterholmen*, men anledningen till namnet är okänd (jfr SIOD 3, s. 130). Jfr *Kärrholmen*.

Arnön V *årnø*. — Arnö 1268 dipl (2 st.), Arnö 1268 dipl, Arno 1320 dipl, Aarnö 1330 dipl, (vppa) Arnöna 1441 dipl. — Arnöön oinkr. 1640 Gs 5, 27, Arnö ek GS. ∞ Har varit ö, nu halvö. F. leden är snarast fsv. gen. pl. *arna* av *örn*, möjligen i bet. 'fiskgjuse' (jfr OGB I, 234).

Björnudden F *bjørnuddæn*. — Björn Udden 1778 lh, Björnudden ek.

Bredviksudden F *brévikuuddæn*. Binamn: Månsudden *månsuddæn, månsuddæn*. — Brevike Udden 1778 lh, Bredviksudden ek. ∞ Vid *Bredviken*.

Forsudden F *førsuddæn*. — Forsudden ek.

Herrön F. — Harön 1670t. R 133. — Se vidare terr, namn.

Kobergsudden V *købæsuddæn*. — Kobergzudden 1714 lh, Koberg m. 1700t. 1772 gvk, Kooberget 1771 gvk, Kobergsudd ek.

Långörudden V *långøruddæn*. — Långöre 1670t. R 133, Longerudden 1714 lh, Långöröudd ek. ∞ Namnet innehåller ordet *ör* 'grus'.

Månsudden se Bredviksudden.

Mjöviksudden V *mjøviksuddæn*. — Mjöviks udden 1771 gvk, Mjöviksudd ek. ∞ Vid *Mjöviken* (s. 32).

Oppehuvudet F *ò'pøhøvø*. ∞ Hög udde, från sjön liknande ett huvud, vilken hör till hemmansdelen *Där oppe* i Grän.

Storudden F *stòrudn*. — Storudden ek.

Svinröven F *svinråva*. ∞ Väster om Rud. Anledningen till namnet är okänd (väl efter formen).

Höjder.

Degerbergen F *dègø'berja*. ∞ Öster om gården Grän. F. leden är *diger* i dial.formen *deger*. Om dial.uttalet med tjockt *l* jfr E. No-reen, NoB 9, s. 49 f.

Galgberget A. — Galgberget ek.

Hedningslottet V *hèny'slòta*. — Hedninge-slottet 1773 Fw 147, Hedningslottet Bn 157, Hedningaslottet glex 7: 462, "Hednaslottet" Carlsson 23. ∞ "H. bär än i dag namn af, at det i detta Tidehwarf (= Hedna Tidehwarfwet) waret til. Det har legat up i skogsbygden, 1 och en fjerdedels mil N. O. från We. War litet, byggt af sten, på en hög Kulle, som sedan blifwet med skog öfwerwäxt; men om des öde wet ingen at tala" (Fernow s. 147). "Ett stycke nordost från hemmanet Trufve ligger inne i skogen en större gruskulle, som ännu af ortsbefolkningen utpekas såsom varande platsen. Men något spår efter någon byggnad kan icke numera ses" (Carlsson s. 23).

Terränger.

Bromossen V *brómøsn*. — Bromossen ek bek.

Buxerudsmossen V *bòksøsmøsn*. — Boxmossen ek bek. ∞ Namnet efter gården *Buxerud*.

Bögs mossen F *bøjsmøsn*, *båksmøsn*. — Bögs-Måsen 1774 lh, Bögs-mossen ek. ∞ Namnet efter gården *Bög*.

Degermossen se Truvmossen.

Ek mossen V. — Ek mossen ek. ∞ Jfr hmnet *Ek mossen*.

Jonsbols mossen F-V *jónsbøsmøsn*. — Jonsbols- el. Slägd mossen ek bek. ∞ Namnet efter hmnet *Jonsbol* (V). Namnet *Slägd mossen* å ek innehåller värml.dial. *slägd* 'dalgång'.

Lillmossen se Slättåsmossen.

Riksmossen V samt Ölme hd *riksmøsn*. — Rükessmossan omkr. 1640 Gs 30, Ryks måse 1670t. R 133, Rükz-Måsen 1711 lh, Riks-Måssen 1771 1783 lh, Rikes-mosan 1779 Fw 816, Riksmossen ek GS. ∞ Vad f. leden, som även förekommer i no. namn, avser är ovisst, möjligen mossens storlek.

Rödmoss mossen V *rø'møsmøsn*. — Römossen ek. ∞ Vid gården *Rödmossen*.

Slägd mossen se Jonsbolsmossen.

Slättåsmossen V samt Nyeds hd *slättåsmösn.* — Lillmossen ek bek. ∞ Namnet efter gården *Slättåsen*. Jfr *Stormossen 2*.

Stockmossen V *stäckmösn.* — Tollansmossen ek. ∞ Namnet efter *Stocken*, binamn på Ölmskog nr 2 Hallanda. Ek:s form torde bero på någon missuppfattning.

Stormossen 1 A-F *störmösn, störmösn.* — Stormossen ek bek GS.

Stormossen 2 V samt Nyeds hd. — Stormossen ek bek. ∞ Jfr *Slättåsmossen*.

Tollansmossen se *Stockmossen*.

Truvmossen V *trüvmösn.* — Degermossen ek bek. ∞ Namnet efter *Truve*, hemmansdelar i Buxerud och Linddalen. Om namnet *Degermossen* jfr *Degerbergen*.

Åsmossen A *åsmösn.* — Åsmossen ek. ∞ Namnet efter gården *Ås*.

Älgårdsmossen V *ælgasmösn.* — Elgås Måsen 1772 lh, Elgåsmossen ek bek. ∞ Jfr *Älgårdstjärnen* och gården *Älgånäs*.